

Sprawozdanie

komisji sejmowej, mianowanej do rozpoznania wniosku p. Zyblikiewicza, aby Sejm objawił opinię swoją o ustawach zasadniczych Państwa, tudzież wniosku p. Smolki, względem cofnięcia uchwały z 2. marca 1867.

Wysoki Sejmie!

Brzmienie wniosku posła Zyblikiewicza i przekazanie komisji, mianowanej do sprawozdania o nim, razem i wniosku posła Smolki, włożyły na podpisaną komisję, nie tylko obowiązek zbadania, w czym ustawy zasadnicze Państwa z dnia 21. grudnia 1867. nie odpowiadają potrzebom kraju naszego, ale także i obowiązek wskazania, jakiego stanowiska w ustroju monarchii dla nas wymagać należy, oraz przedstawienie Wysokiemu Sejmowi, o ile można najodpowiedniejszego w dzisiejszych okolicznościach sposobu objawienia i poparcia życzeń i rządów kraju.

W załatwieniu wniosku posła Zyblikiewicza, przedkłada komisja Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia projekt uchwały i projekt adresu do Najjaśniejszego Pana, które wyrażają opinię, o ustawach zasadniczych Państwa, oraz życzenia kraju.

Projekta te poczytuje komisja za najodpowiedniejsze środki do urzeczywistnienia naszych życzeń.

Wniosek posła Smolki, wskazuje także środek dojścia do pożądanego przez kraj celu; komisja jednakże nie sądząc, aby nie pozostawało już żadnej nadziei, że żądania kraju nie znajdą sprawiedliwego uwzględnienia, bez uciekania się do takiego ostatecznego środka, nie doradza Wysokiemu Sejmowi przyjęcia wniosku posła Smolki.

Komisja czyni zatem wniosek:

Wysoki Sejm raczy:

- 1) powziąć załączoną $\frac{1}{4}$ uchwałę;
- 2) uchwalić załączony pod $\frac{2}{2}$ adres do Najjaśniejszego Pana;
- 3) Przejść nad wnioskiem posła Smolki do porządku dziennego.

$\frac{1}{1}$
 $\frac{2}{2}$

Oprócz pomienionych dwóch wniosków, przekazane zostały komisji do sprawozdania następujące trzy petycje.

Petycja do l. 173. podpisywana we Lwowie, o uchwalenie wniosku posła Smolki i o podanie adresu do Tronu, domagającego się ułożenia wspólnie, między rządem a sejmem krajowym nowych ustaw, regulujących stosunek do Monarchii na zasadach federacji, aby uzyskać drogą legalną takie stanowisko, jakie miało Królestwo Polskie przed rokiem 1830.

Petycja do l. 292. radnych gminy Ufyczna, o przyjęcie wniosku posła Smolki i o podanie adresu do Tronu, o zaprowadzenie rządu narodowego w Galicyi i o zwołanie delegacji Sejmów krajowych do Wiednia, nie wyłączając Węgrów i Czechów, w celu utworzenia stosunku federacyjnego w Austrii.

Petycja do l. 342 obywateli powiatu rudeńskiego z takim samym żądaniem jak petycja do l. 173.

Petycje te załatwione są powyższymi wnioskami.

Ziemiałkowski,
przewodniczący.

Grocholski,
sprawozdawca.

Uchwała.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza na mocy §. 19. statutu krajowego:

że stworzony państwowemi ustawami zasadniczemi z dnia 21. grudnia 1867. r. ustrój Monarchii, nie dając naszemu krajowi tyle ustawodawczej i administracyjnej samodzielności, ile mu się należy ze względu na jego historyczno-polityczną przeszłość, odrębną narodowość, stopień cywilizacji i rozległość, nie odpowiada ani życzeniom, ani warunkom rozwoju narodowego, ani też rzeczywistym potrzebom naszego kraju; a dłuższe trwanie tego stanu wywołując powszechne niezadowolenie musi oddziaływać zgnębnie na pomyślność naszego kraju i na dobro całego Państwa.

Pragnąc temu położeniu zaradzić, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem czyni na mocy tego samego §. 19. statutu krajowego następujący

Wniosek.

Królestwu Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przyznany będzie samorząd narodowy w zakresie odpowiednim jego potrzebom i odrębnej narodowości. Przedewszystkiem:

1. Wybór członków delegacji Sejmu do Rady Państwa w liczbie ustawą zasadniczą o Reprezentacji Państwa oznaczonej urzędzi ustawodawstwo krajowe, tak co do sposobu wyboru, jak i co do uznaniu mandatu. Wybory bezpośrednie do Rady Państwa nie będą nigdy zarządzane w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

2. Delegacja Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem będzie brała udział w czynnościach Rady Państwa tylko w sprawach wspólnych temuż Królestwu z innymi częściami Monarchii w Radzie Państwa reprezentowanemi.

3. Następujące przedmioty, o ile się tyczą Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem mają być wyjęte z zakresu działania Rady Państwa, oznaczonego państwową ustawą zasadniczą i przejdą w myśl §. 12. tej ustawy w zakres działania Sejmu tegoż Królestwa.

- a) urządzenie izb i organów handlowych;
- b) ustawodawstwo względem zakładów kredytowych i zabezpieczenia, banków i kas oszczędności; ustawodawstwo przemysłowe;
- c) ustawodawstwo o przynależności;
- d) ustanawianie zasad nauczania w szkołach ludowych i gimnazyach, i ustawodawstwo o uniwersytetach;
- e) ustawodawstwo w przedmiotach prawa karnego i policyi karnej; ustawodawstwo prawa cywilnego i górniczego;
- f) ustawodawstwo o głównych zarysach organizacji władz sądowych i administracyjnych;
- g) ustawy mające się wydać w celu przeprowadzenia zasadniczych ustaw Państwa o powszechnych prawach obywateli, o władzy sędziowskiej i o władzy rządowej i wykonawczej w tychże ustawach powołane;
- h) ustawodawstwo o przedmiotach odnoszących się do obowiązków i do stosunków pojedynczych krajów między sobą;

4. Na pokrycie wydatków administracji, sądownictwa, wyznań, oświaty, bezpieczeństwa publicznego i kultury krajowej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wydzielona będzie z funduszu Państwa do rozporządzenia Sejmu suma, rzeczywistym potrzebom odpowiednia, i suma ta będzie wyjęta co do szczegółów jej użycia z zakresu działania Rady Państwa.

5. Dobra krajowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zwane kameralne przyłączone zostaną do funduszu krajowego tegoż Królestwa jako własność kraju.

6. Żupy solne (kopalnie i warzelnie) w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nie będą mogły być ani sprzedane, ani zamieniane, ani obciążone bez zezwolenia Sejmu tegoż Królestwa.

7. Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem będzie miało w kraju swój własny sąd najwyższy i kasacyjny.

8. Dla spraw administracyi, sprawiedliwości, wyznań, oświecenia, bezpieczeństwa publicznego, kultury krajowej i handlu otrzyma Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem swój odrębny zarząd pod naczelnictwem Kanclerza, czyli oddzielnego Ministra dla powyższych spraw tego Królestwa, odpowiedzialny jego Sejmowi za wykonywanie ustaw krajowych.

Wniosek

Najjaśniejszy Panie! Najmiłociwszy Cesarzu i Królu!

Pozbawiony od dawna możności przemówienia do Waszej Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, z tem większą czyni to dziś radością, że może wynurzyć Najjaśniejszy Panie najniższą podziękę za zapowiedziane nam przybycie Twoje, ten nowy dowód łaski i życzliwości, który niechybnie wzmocni węzły łączące kraj z Jego królem.

Radość nasza jest tem żywsza, że po raz pierwszy dostaje się nam w udziale zaszczyt powitania na naszej ziemi Najjaśniejszej naszej Cesarzowej i królowej.

Szczególną też wdzięczność dla Waszej Cesarskiej Mości budzi w sercach naszych to, że przyjazd ten wypada w chwili, kiedy zwołany po raz pierwszy po dokonanych nowym ustroju Państwa Sejm krajowy, poczytuje za swój obowiązek skreślić Waszej Cesarskiej Mości uczucia, jakie naznaczone krajowi naszemu w tym ustroju stanowisko w ludności naszej wzbudziło i złożyć u stóp Tronu wyraz rzeczywistych jej potrzeb.

Kraj przez nas reprezentowany, część udzielnego niegdyś i potężnego Państwa, pomimo losów jakie spotkały całość naszej ojczyzny, nie przestał być organiczną częścią narodu, który przez lat 1000 spełniał i spełnia jeszcze teraz, znakomite w dziejach Europy posłannictwo, a chociaż niepodległy byt polityczny utracił, żyje jednak pełnem życiem w gronie narodów.

Dzieje nasze i tradycje, samodzielne życie, silne nieszczęściami nie zatarte poczucie narodowe, a nareszcie odrębność potrzeb wynikających z zewnętrznych stosunków kraju, jego rozległość i zaludnienie dają nam niezaprzeczone prawo do samorządu na narodowych podstawach opartego i do takiej samodzielności w życiu publicznem, bez jakiej przestalibyśmy być tem, czem nas opatrność mieć chciała.

Sto lat dobiega, jak kraj nasz dostał się pod berło przodków Twoich Najjaśniejszy Panie, a nigdy nie zaparliśmy się praw naszych na zasadach odwiecznej sprawiedliwości spoczywających. Od chwili zaś, jak w skutek wielkomyślnego manifestu Waszej C. K. Apostolskiej Mości z d. 20. października 1860. r., wolno nam w sprawach naszego kraju głos podnosić, nie pomijaliśmy żadnej sposobności, aby nie wykazywać odrębności warunków naszego bytu i wynikającej ztąd potrzeby, odrębnych dla nas instytucyj.

Dopominając się o samorząd narodowy, żądając samodzielniejszego w monarchii stanowiska dla kraju naszego, działaliśmy i działamy nie tylko dla dobra tego kraju, ale mieliśmy i mamy równie na względzie potęgę i pomyślność całego Państwa. Albowiem głęboko przekonani jesteśmy, że potęga i pomyślność monarchii zawisły od takiego jej ustroju, któryby zapewniał swobodny rozwój naszej indywidualności historyczno-narodowej.

Szczerze pragniemy Najjaśniejszy Panie widzieć monarchię Austryacką potężną i kwitnącą. Powitaliśmy też z najżywszą radością ugodę z krajami korony św. Szczepana, która wzmacnia podwaliny tronu monarchii.

Z tem większą zaś radością patrzyliśmy na tę ugodę, iż widzieliśmy w niej uznanie praw politycznych i historycznych, uznanie zasady, która jest naszą.

O tyle boleśniej uczuliśmy stanowisko, jakie ustawy zasadnicze z d. 21. grudnia 1867. naznaczyły krajowi szemu w ustroju monarchii.

Ustawy te nie uszanowały indywidualności naszego kraju, nie miały względu ani na żywotne jego potrzeby, ani na tylekroć objawione jego życzenia. Za wpływem tych ustaw, trwałby pod formą konstytucyjną dawny system centralizacji, który od 100 lat prawie wywierał tak zgubne skutki na naszą społeczność. W tym to smu-

tnym dla nas okresie, oświata niedołążnie i tendencyjnie kierowana, popadła w zaniedbanie — administracya na błędnych oparta zasadach, krępując swobodny rozwój sił materyalnych i moralnych kraju, zniweczyła produkcyę i spowodowała powszechne zubożenie ludności.

Patrząc w przyszłość nie widzi kraj nasz przed sobą ani nadziei nawet lepszej doli, jeżeli jak dotąd nie będzie miał prawa stanowić samodzielnie i od innych krajów monarchii niezawisłe, o wewnętrznych potrzebach swojego publicznego życia. Dalsze odmawianie tego prawa, zagrażałoby mu zupełnym rozstrojem.

Sejm tego kraju nie odpowiedziałby swoim obowiązkom, zawiódłby położone w nim zaufanie Waszej Cesarskiej Mości i Narodu, gdyby zataił tę prawdę i swoją w obec tego niebezpieczeństwa obawę, gdyby wszelkimi legalnymi środkami nie starał się o zapewnienie krajowi należnego mu autonomicznego stanowiska.

W tym duchu postępując czyni Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w drodze konstytucyjnej odpowiedni wniosek.

Przedewszystkiem zaś do Ciebie Najjaśniejszy Panie, Najmiłościwszy nasz Cesarzu i Królu ndajemy się z uniżoną prośbą, racz łaskawie uwzględnić życzenia i potrzeby kraju naszego. W Twojej głębokiej mądrości, w Twojej najwyższej sprawiedliwości, i w Twojej dla nas życzliwości, pokładamy naszą główną nadzieję i ufność.

Składając u stóp Tronu Waszej C. K. Apostolskiej Mości zapewnienie naszej niezachwianej wierności, wołamy z pełnego serca:

„Oby Bóg Ciebie Najmiłościwszy Cesarzu i Królu i Dostojny Dom Twój ochraniał i błogosławił.“

Wniosek

posła Zyblikiewicza.

Wysoka Izba uchwali:

1. Sejm objawi opinię swoją o konstytucyi grudniowej i innych ustawach zasadniczych.
2. W tym celu wybierze komisję dla sprawozdania i poczynienia odpowiednich wniosków.
3. Komisya składać się ma z członków dziewięciu.

Zyblikiewicz. — Adam Potocki. — Ksiądz Sulikowski. — Ksiądz Dietrich. — Pfeiffer. — Sawczyński. — Samelsohn. — J. Szujski. — Horodyski. — Bocheński. — Kabat. — Agopsowicz. — Badeni. — Trzeciński. — Starowiejski. — Kraiński. — J. Czartoryski. — Hoszard. — Ziemiałkowski. — M. Popiel. — Leon Chrzanowski. — St. Tarnowski. — Ed. Dzwonkowski. — Rogawski. — Ks. Barewicz. — Ks. Morgenstern. — Ks. Stempek. — Piotr Gross. — Niezabitowski. — Szumańczowski. — Józef Wolny. — Zbyszewski. — Krzczunowicz. — Torosiewicz. — Podlewski. — Pietruski. — Czerkawski.

Wysoki Sejm uchwała:

Sejm cofa uchwałę z 2. marca 1866. względem obesłania Rady Państwa i wzywa delegatów do złożenia mandatów do Rady Państwa.

Wysoki Sejm wybiera komisję z 15 członków, której ten przedmiot do sprawozdania ma być poruczony.

Franciszek Smolka w. r.

Wynne's sign system

The first series of signs were made by Wynne in 1937, and were based on the signs used by the Eskimos in the Arctic.

These signs were made by Wynne in 1937, and were based on the signs used by the Eskimos in the Arctic.

Translated from the original